

En el cas de Catalunya, sense primers recursos però amb una històrica vocació emprenedora i transformadora, la formació i la recerca havien de constituir, segons el Govern, les claus de volta del seu progrés. En l'apartat precedent ja hem vist els principis que van orientar la política universitària. Pel que fa a la recerca, tres eren els aspectes a tenir presents a l'hora de bastir una política pròpia:

- el paper del sector públic en la seva ordenació i promoció;
- la dimensió territorial de les activitats d'R+D;
- el referent europeu.

1.1 El paper del sector públic

El sector públic sempre ha tingut un important paper en el foment i execució d'activitats d'R+D, especialment en l'àmbit de la recerca bàsica i en el foment de la innovació. Aquesta intervenció, però, no ha tingut sempre les mateixes característiques, ni es concreta de la mateixa forma en els diferents països. Així, mentre als EE.UU. o als països capdavanters de la UE la participació del sector públic en la despesa interna d'R+D és inferior a la de l'empresarial, a Espanya o a Itàlia és a l'inrevés.

D'altra banda, mentre Anglaterra i França, per exemple, han adoptat polítiques d'innovació tecnològica basades en grans objectius nacionals, definits de dalt a baix, Alemanya, Suïssa o Suècia basen la seva estratègia en una màxima difusió dels coneixements (de l'oferta), de baix a dalt, responnent amb una gran flexibilitat als senyals del mercat. L'existència d'una sòlida base científica, alhora diversificada i descentralitzada, d'una estructura industrial oberta, en el sentit de la intercomunicació d'idees entre directius i treballadors, així com amb el seu entorn social, econòmic i tècnic, i una estructura política capaç d'integrar els diferents nivells de competència en un ampli marc d'autonomia per a les diferents institucions, semblen ser elements a tenir en compte a l'hora d'explicar les raons de l'èxit o el fracàs del procés innovador en l'economia productiva.

Reconeguda, en qualsevol cas, per uns i altres, la importància de la investigació científica i tecnològica com a element de progrés social i econòmic i, en darrer terme, d'identitat i sobirania nacionals, es tracta no tant de discutir el nivell d'intervenció dels poders públics, sinó de com fer-ho perquè la mateixa resulti més eficaç.

En aquest punt, sorgeix un primer element important com és l'establiment d'un marc de prioritats. Llevat de comptades excepcions, cap país no està en condicions, actualment, de desplegar activitats de primera fila en tots els àmbits de la investigació científica o atendre totes les opcions que cada investigador pugui plantejar. La complexitat i el cost d'aquesta activitat així ho imposen i d'aquí la necessitat de definir estratègies concretes de desenvolupament. La prioritat temàtica, en cap cas s'ha d'entendre com un mecanisme d'exclusió, sinó de significació de temes estratègics que, per motius diversos, cal potenciar.

Hauríem de fer, tanmateix, algunes precisions sobre la inclusió de prioritats en aquesta definició. És evident que no tan sols és lògic sinó necessari que la investigació no es perdi en exercicis poc rellevants i que els seus beneficis arribin el més aviat possible al públic. De totes maneres, prendre com a principal o fins i tot exclusiva mesura de l'interès d'una investigació la seva rendibilitat econòmica o fins i tot social, és menys evident. L'establiment d'un marc de prioritats per part dels responsables de la política científica és una operació complexa, que requereix, d'una banda, àmplia informació sobre l'entorn socio-econòmic i, de l'altra, la implicació de l'administració, els sectors productius i la comunitat científica. En la mesura que la implicació d'aquests tres sectors es faci realitat, el Sistema de Ciència i Tecnologia es veurà enfortit.

En tot cas, l'establiment de prioritats ha de contemplar, a més de la definició dels objectius, la creació de condicions perquè puguin emergir aquelles investigacions que es distingeixin per la seva qualitat. En aquest sentit no s'ha d'oblidar que una investigació de qualitat és la millor porta d'accés a nous coneixements i tecnologies. La qualitat atreu recursos que, ben gestionats, serveixen per generar més qualitat.

Qualitat i competitivitat són conceptes ben presents i assimilats per la comunitat científica, però dels quals només té sentit parlar-ne quan